

RAMON FONTDEVILA / Director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional

“La majoria de la cultura popular viu sense subvencions”

ISRAEL PUNZANO

Pot sobreviure la cultura popular i tradicional catalana en un món globalitzat? Els catalans encara ballaran sardanes al segle XXI o un híbrid amb danses africanes? La tradició té un problema d'estètica? És necessari mantenir actituds defensives? Durant dècades, s'ha mantingut en aquest àmbit un discurs catastrofista que ara comença a trontollar. Ramon Fontdevila i Subirana, director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, és un exemple d'optimisme. Si bé considera que resta molt de treball per fer, rebutja que la cultura popular estigui en crisi.

Pregunta. Com veu el moment actual de la cultura popular catalana?

Resposta. Aquest és un bon moment, perquè hi ha moltíssima diversitat. La cultura popular és molt útil per la comunitat en moments com aquest, perquè ofereix espais per compartir.

P. La cultura popular i tradicional pot sobreviure sense les subvencions?

R. La majoria de la cultura popular viu sense subvencions. Altra cosa és que hi ha una part de la cultura popular que ha entrat en aquesta dinàmica de les subvencions, com moltes altres manifestacions culturals o serveis de primera necessitat per la ciutadania. Sortosament hi ha molts productors de cultura popular que funcionen senzillament pel gust de fer coses, de crear imaginari o de compartir experiències. I això, sense cap suport públic al darrere. Ha de quedar clar que no podem donar diners a tots, que no es pot subvencionar tot.

P. La globalització és una amenaça o una possibilitat?

R. És una possibilitat, però, com en totes les coses, participar-ne també té els seus riscos. Cal evitar el perill de caure en una societat homogeneïtzada i estandaritzada on tot sigui mimètic i universal. Hem d'aprofitar allò que té de bo aquesta globalització, per exemple, la capacitat de comunicar-nos. Ara bé, encara es donen fractures socials, perquè no tothom té Internet. En aquest context de globalització, la cultura popular aporta elements per identificar-nos, però sabent que som membres d'una comunitat més gran. També és una necessitat, perquè la majoria de persones en les nostres estones d'oci busquem experiències singulars. No tothom vol el mateix el mateix dia, ni en el mateix lloc.

P. Com es tradueix en mitjans la voluntat política d'enfortir el centre que dirigeix?

R. En el primer Govern d'Entesa ja es va manifestar la voluntat d'enfortir el centre. Això es va veure clarament en els pressupostos del 2005 i del 2006, quan hi va haver un creixement dels recursos econòmics. Aquest és un bon símptoma, però ara hem de racionalitzar aquests recursos. No vol dir que ja en tenim prou, en necessitem més. No només diners, sinó

també més capital humà. I sobretot, idees. No hem d'actuar com a motor de la cultura popular, perquè no pot ser que la generi l'administració pública. Això seria una ximpleria. Però si hem de millorar o repensar aquesta producció cultural, especialment la que viu del suport públic, per no repetir conductes del passat.

P. Quantes persones treballen actualment al centre?

R. En aquests moments, el centre té unes 35 persones treballant. És una de les direccions generals més petites del Govern. Aquests treballadors gestionen uns 8 milions d'euros a l'any, dels quals el 25% es destinen a subvencions. És a dir, uns 2 milions d'euros. A més, hi ha gairebé 5 milions més que provenen del fons de caixes d'estalvis, d'un acord que hi ha establert des de fa anys. En total, serien uns 13 milions d'euros a l'any, dels quals es destina un 50% a donar suport a activitats o subvencionar-les. També donem suport a la recerca etnològica amb beques.

P. La formació dels ajuntaments democràtics va ser molt important per la cultura popular, quin paper juguen a l'actualitat?

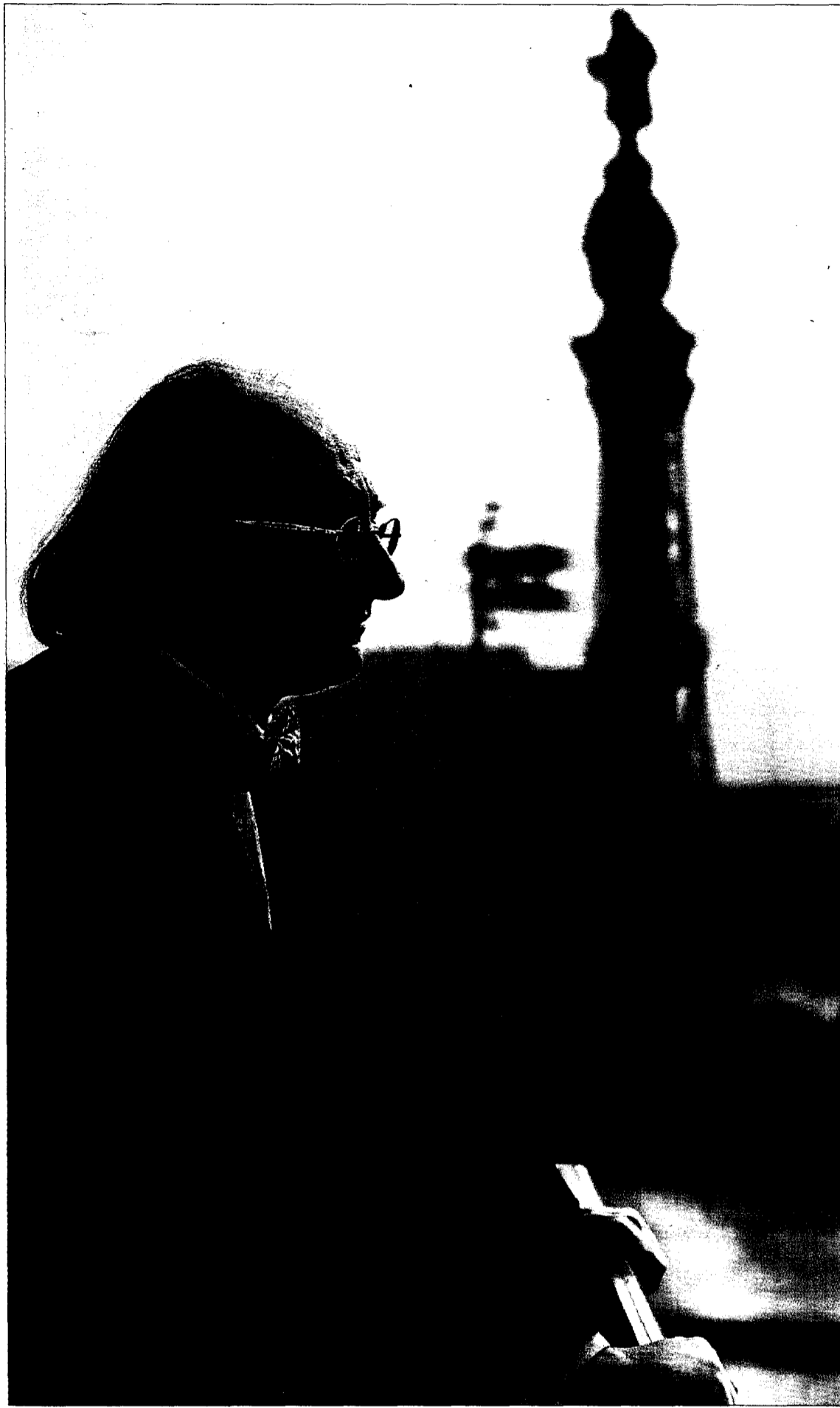
R. Més enllà de tot el que fa la gent sense suport públic, els ajuntaments són la primera font de finançament de moltes manifestacions de la cultura popular i tradicional. Això moltes vegades ho estableix el calendari propi de les festes majors. El que si hem vist és que tots els municipis busquen especialitzar-se, tenir coses singulars. Això provoca que a vegades fem barreges molt grans. Per exemple, l'*akelarre* de Cervera. Té el seu origen en la bruixeria i acaba sent un festival nocturn de rock impressionant. Això és cultura popular? Si, segueix sent cultura popular, però alguns aspectes queden apartats. Però també té l'avantatge de mantenir viva aquesta tradició, perquè hi va molta gent i funciona.

P. Pot arribar un moment en què les manifestacions culturals dels nouvinguts siguin de l'abast d'aquesta entitat?

R. Es poden incorporar ja. Partim d'una concepció molt oberta. La gent que viu al país i té ganes de fer cultura en aquest país està fent cultura catalana. Però no es tracta de reiterar unes formes culturals sense més. És a dir, si arribo del Senegal i em poso a La Rambla a tocar els bongos com ho feia al Senegal... Doncs això és cultura del Senegal a La Rambla i no cultura catalana, perquè no s'ha donat cap tipus de contaminació. És evident que determinades músiques africanes, aspectes gastronòmics del Marroc, algunes danses d'Amèrica del Centre, per citar alguns exemples, ens acabanen influent. És així.

P. Però aquest treball no s'ha fet en el cas del folklorisme regional d'altres llocs d'Espanya mantingut viu encara ací per la immigració dels anys 50, 60 i els seus descendents.

R. Molta de la gent que ha vingut a viure a Catalunya els últims 50 anys s'ha incorporat a la

Ramon Fontdevila, retratat ahir a Barcelona. / EDU BAYER

“Ha quallat una fórmula de cases regionals i de folklorisme en el sentit més arcaic”

“La globalització és una possibilitat, no una amenaça. Però com tot, té riscos que cal evitar”

vida social i cívica catalana. Vol dir que tots ballen sardanes? Doncs no, perquè ballar sardanes no és cap indicatiu. També n'hi ha que mengen pa amb tomàquet i altres que no. És veritat que ha quallat una fórmula de cases regionals i de folklorisme en el sen-

tit més arcaic de la paraula.

P. No s'ha perdut massa temps en postures defensives?

R. En alguns moments històrics, com a l'època de la repressió franquista, aquestes postures eren necessàries perquè no desapareguessin els trets que ens defineixen com a col·lectiu. Una cosa porta a l'altra. Hi ha persones que no abandonen les actituds defensives, perquè sempre les han mantingut. També hi ha manifestacions culturals que semblen molt antigues, però que no ho són. El cas més conegut és el del Correfoc de Barcelona. Els nois del 2008 es poden pensar que es fan correfocs, una cosa tan nostra, des de fa 500 anys. Collons, no. En fa 25, des de l'establiment dels ajuntaments democràtics. Les posicions defensives són pròpies de la condició humana, però tot és fruit del temps. Jo no diria que s'ha perdut el temps. Cal qüestionar algunes coses establertes, perquè així en sortiran de noves. Si pensem en el que es feia fa 100 anys a Catalunya, més enllà de l'Empordà, ningú sabia que

eren les sardanes. Que no s'han ballat sempre? No. Curiosament, va ser durant el franquisme quan van tenir més força. Ara estan en crisi? No. Les balla qui vol i ja està. I tenim més músics de cobla que mai.

P. Els mitjans públics de comunicació catalans fan una bona tasca de difusió?

R. (Riu).

P. Aquest riure vol dir que no?

R. Hi tenim dificultats amb la cultura popular, perquè de vegades la considerem de segona divisió. Aquests, ui, són els de la barretina, els de l'espadanya... I això es nota en els mitjans de comunicació. Però també hi ha programes com els dels bolets que interessen a la gent perquè estan ben fets. Ara estem treballant de cara al Nadal de 2008 per disposar d'un nou text pels *Pastorets*, que es podran veure primer en uns programes de la televisió. No es tracta que els municipis deixin de fer els que ja fan, però serà útil per altres. Ens hem de treure la sensació que la cultura popular catalana està en crisi.